

POKAZATELJI O RADU INSPEKTORATA RADA U GODINI 2017.

DJELOKRUG RADA

Zakonom o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14.) te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (N.N., br. 25/14. i 60/15.) propisano je da Inspektorat rada obavlja inspekcijske i druge stručne poslove u području rada i zaštite na radu ako posebnim zakonom nije drukčije propisano te ukazuje stručnom nositelju pripreme propisa na nedostatke i probleme u provedbi propisa koje je ovlašten nadzirati; obavlja poslove i inspekcijske nadzore provedbe propisa u području gradnje u skladu s posebnim propisom o gradnji; sudjeluje u radu stručnih tijela Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, drugih tijela te međunarodnih organizacija i tijela; sudjeluje u radu Odbora viših inspektora rada Europske komisije (Senior Labour Inspectors' Committee - SLIC) te provodi aktivnosti dogovorene na tom Odboru; sudjeluje u izradi nacрта prijedloga zakona i drugih propisa čiju provedbu nadzire; daje mišljenja, primjedbe i prijedloge na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa iz djelokruga drugih središnjih tijela državne uprave, a čiju provedbu nadzire; priprema odgovore i očitovanja na zahtjeve državnih odvjetništava u građanskim i kaznenim postupcima koji se vode po prijavama, odnosno prijedlozima inspektora rada; izrađuje izvješća o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama; obavlja po-

slove zastupanja pred prekršajnim sudovima u prekršajnim postupcima po optužnim prijedlozima za pokretanje prekršajnog postupka i pred upravnim sudovima u povodu tužbi u upravnim sporovima protiv rješenja Povjerenstva za žalbe Inspektorata rada; izrađuje prijedloge odgovora na novinarske i druge upite koji se odnose na djelokrug Inspektorata rada, te obavlja i druge poslove unutar svojeg djelokruga.

Pravni okvir:

- Zakon o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14. i 118/14., u daljnjem tekstu: ZZR)
- Zakon o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14., u daljnjem tekstu: ZIR)
- Zakon o općem upravnom postupku (N.N., br. 47/09.)
- Prekršajni zakon (N.N., br. 107/07., 157/13., 110/15. i 70/17.)
- Kazneni zakon (N.N., br. 125/11., 144/12., 61/15. i 101/17.).

USTROJSTVO

Inspektorat rada je upravna organizacija u sastavu Ministarstva čije je ustrojstvo (naziv ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug), upravljanje tim jedinicama, način planiranja poslova, uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova i okvirni broj

državnih službenika te radno vrijeme i održavanje uredovnih dana uređeno ZIR-om, Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva te Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva.

ZIR-om te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva, u Inspektoratu rada su, uz Središnji ured u Zagrebu, ustrojeni i područni uredi u Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu, s ispostavama tih područnih ureda u većim gradovima, kojih je sveukupno 16, tako da Inspektorat rada djeluje na ukupno 22 lokacije.

radu ili samog radnika o odbijanju rada zbog izravnog rizika za život i zdravlje uzrokovanog neprimjenom pravila zaštite na radu

- u povodu obavijesti Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o utvrđenoj profesionalnoj bolesti i u povodu obavijesti ordinacije medicine rada o osnovanoj sumnji u profesionalnu bolest radnika
- u povodu podnesaka radnika, povjerenika radnika za zaštitu na radu, radničkog vijeća, sindikata i drugih pravnih i fizičkih

Slika 1. Ustrojstvo Inspektorata rada

PODRUČJE ZAŠTITE NA RADU

Težište aktivnosti inspektora rada u području zaštite na radu, u skladu s odredbama propisa i Programa rada za 2017., bilo je usmjereno na nadzor nad provedbom propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, a osobito nadzor:

- u povodu ozljede na prostoru poslodavca
- u povodu obavijesti poslodavca, ovlaštenika, povjerenika radnika za zaštitu na

osoba o uočenim nezakonitostima u području zaštite na radu

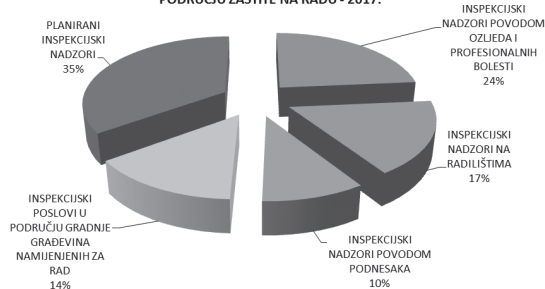
- u području gradnje
- u području šumarstva
- u području brodogradnje
- u povodu zahtjeva drugih tijela i zajednički inspekcijski nadzori
- u povodu obavijesti Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o ozljedi na radu

- u području prerađivačke industrije (bez brodogradnje)
- u području poljoprivrede
- u području opskrbe električnom energijom, plinom i vodom
- u području zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

U području zaštite na radu, inspektori rada su tijekom 2017. obavili i okončali 8.159 inspekcijskih poslova prema planiranim prioritetima:

- 1.905 inspekcijskih nadzora u povodu ozljeda
- 19 inspekcijskih nadzora u povodu profesionalnih bolesti
- 1.407 inspekcijskih nadzora na gradilištima, šumarskim radilištima i radilištima u brodogradnji
- 792 inspekcijska nadzora u povodu podnesaka i odbijanja rada radnika
- 1.650 inspekcijskih nadzora u ostalim rizičnim djelatnostima
- 1.209 inspekcijskih nadzora u manje rizičnim djelatnostima
- 880 inspekcijskih poslova na izdavanju potvrda o usklađenosti glavnog projekta s propisima zaštite na radu
- 297 inspekcijskih poslova na tehničkim pregledima građevina.

STRUKTURA OBAVLJENIH INSPEKCIJSKIH POSLOVA INSPEKTORA RADA U PODRUČJU ZAŠTITE NA RADU - 2017.

Slika 2. Struktura obavljenih inspekcijskih poslova u području zaštite na radu

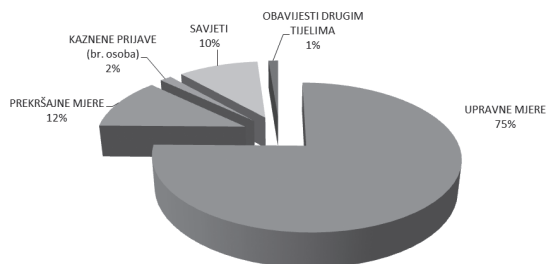
U skladu s odredbama ZIR-a i ZZR-a, a na temelju utvrđenih činjenica u obavljenim nadzorima, poduzete su sljedeće inspekcijske mjere:

- doneseno je 1.780 naredbi poslodavcima o otklanjanju različitih nezakonitosti u skladu s odredbama članka 92. ZZR-a

i 2.657 naredbi poslodavcima o zabrani korištenja sredstava rada, zabrani opasnih postupaka i o udaljavanju radnika s poslova za koje ne ispunjavaju propisane uvjete u skladu s odredbama članka 91. ZZR-a

- izrečeno je 688 novčanih kazni poslodavcima i odgovornim osobama poslodavaca na mjestu izvršenja prekršaja u ukupnom iznosu 5.108.000,00 kn, od čega je naplaćeno 3.101.800,00 kn
- nadležnim državnim odvjetništvima podnesene su 62 kaznene prijave protiv 88 osoba, zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela
- poslodavcima i osobama kod poslodavca odgovornim za provedbu propisa o zaštiti na radu, tijekom inspekcijskih nadzora, dano je 608 savjeta o provedbi propisa
- podneseno je 73 obavijesti različitim nadležnim tijelima o sumnjama u nezakonitosti za koje inspektori rada nisu ovlašteni postupati.

STRUKTURA PODUZETIH INSPEKCIJSKIH MJERA U PODRUČJU ZAŠTITE NA RADU - 2017.

Slika 3. Struktura poduzetih inspekcijskih mjera u području zaštite na radu

Inspektori rada u području zaštite na radu najčešće su utvrđivali sljedeće nezakonitosti kod poslodavaca (redom prema učestalosti):

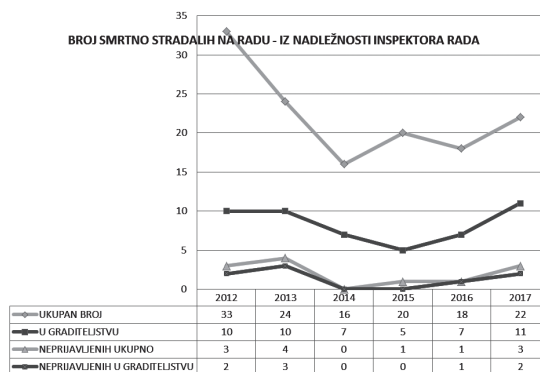
- u provedbi odredbi članka 41. ZZR-a, odnosno neispravnosti na sredstvu rada ili osobnoj zaštitnoj opremi na mjestu rada, zbog kojih postoje rizici za život i zdravlje radnika ili osoba na radu
- u provedbi odredbi članka 28. ZZR-a, odnosno rad radnika koji nije na propisani način osposobljen za rad na siguran način, a da poslodavac nije osigurao neposredni nadzor osposobljenog radnika

- u provedbi odredbi članka 36. ZZR-a, odnosno rad radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada, a da poslodavac nije utvrdio na propisani način da radnik ispunjava propisane uvjete
- u provedbi odredbi članka 18. ZZR-a, odnosno poslodavac nije procijenio rizike prisutne prilikom obavljanja poslova na mjestu rada
- u provedbi odredbi članka 42. ZZR-a, odnosno neredovito obavljanje pregleda i ispitivanja sredstava rada zbog utvrđivanja jesu li na njima primijenjena pravila zaštite na radu i jesu li nastale promjene zbog kojih je ugrožen život i zdravlje radnika
- u provedbi odredbi članka 56. ZZR-a, odnosno neizvršavanje propisanih obveza organiziranja i osiguravanja pružanja prve pomoći radnicima i drugim osobama do pružanja hitne medicinske pomoći ili do prijema u zdravstvenu ustanovu te omogućavanje postupanja javne službe hitne medicinske pomoći
- u provedbi odredbi članka 44. ZZR-a, odnosno provođenje radnih postupaka bez planiranja, pripreme i razrade tehnologije na način da se ne ugrožava život i zdravlje radnika, te dopuštanje pristupa na mjesta rada radnicima i osobama na radu koje nisu dobile odgovarajuće upute o specifičnim i povećanim rizicima
- u provedbi odredbi članka 62. ZZR-a, odnosno neizvršavanje obveza postavljanja na mjesto rada, na kojemu rad traje dulje od 30 dana, sigurnosne znakove, znakove za evakuaciju i spašavanje, upute i oznake za rukovanje radnom opremom, upute i oznake za rad s opasnim kemikalijama, biološkim štetnostima, izvorima zračenja i drugim izvorima opasnosti i štetnosti, te dostupnost radniku procjene rizika, uputa za rad, dokaza o osposobljenosti radnika za rad na siguran način i ispunjavanje uvjeta za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, zapisnika o ispitivanjima radne opreme, instalacija i radnog okoliša

- u provedbi odredbi članka 45. ZZR-a, odnosno neprovođenje ispitivanja u radnom okolišu na propisane okolnosti, u propisanim rokovima i na propisani način
- u provedbi odredbi članka 65. ZZR-a, odnosno neizvršavanje obveze obavješćivanja Inspektorata rada o smrtnoj ili teškoj ozljedi nastaloj u prostoriji ili na prostoru u kojem poslodavac obavlja rad u propisanom roku.

Tijekom 2017. obavljeno je 1.905 inspekcijskih nadzora u povodu obavijesti o ozljedama na prostorima poslodavaca, od toga 1.730 nadzora u povodu obavijesti o smrtnim i teškim ozljedama. Inspekcijskim nadzorima utvrđeno je da je ukupno stradalo 1.935 osoba. Od toga broja je 197 osoba lakše ozlijeđeno, 1.699 osoba je teže ozlijeđeno, a 39 osoba je poginulo. Od utvrđenih uzroka svih teških i smrtnih ozljeda osoba na prostorima poslodavaca, najčešći uzrok je bio izvođenje radne operacije na način protivan pravilima zaštite na radu (35 % slučajeva).

Od 39 poginulih osoba na prostorima poslodavaca, 17 osoba nisu bile radnici ni osobe na radu, a od preostalih 22 poginule osobe, svi su bili radnici. Od 22 poginula radnika, 19 radnika su imali zasnovan radni odnos na propisani način, od kojih je 1 ustupljeni radnik, a 3 radnika nisu imala zasnovan radni odnos na propisani način.

Slika 4. Poginule osobe na radu iz nadležnosti Inspektorata rada

Budući da su Inspektoratu rada dostavljene samo 3 obavijesti o odbijanju rada radnika,

osnovano se može pretpostaviti da većina ozlijeđenih radnika ili nije niti bila svjesna rizika kojima su bili izloženi ili da se nisu usudili prekinuti rad, pa bi za unapređivanje sustava zaštite na radu (smanjenje broja i težina ozljeda na radu), svi u sustavu prevencije trebali usmjeriti svoje aktivnosti na sudjelovanje radnika u postupcima

procjenjivanja rizika i osposobljavanja za rad na siguran način za poslove na mjestu rada. Kroz te postupke radnike treba upoznati s njihovim pravima te kako ih mogu ostvariti, osposobiti ih za prepoznavanje rizika na mjestu rada, o mogućim djelovanjima rizika i načinima za njihovo izbjegavanje.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
Inspektorat rada, Zagreb*